

*вешће да ју ми сами са ово мало оставшим' не можемо држати, зашто не имејемо са чим'. Знате са чим' смо овамо остали.. Где бисмо коју фајду имали, то тамо оста. — Тачију то једино знаменије опште рода србскога света велика црков што је остала овамо, а друго се све умали!" (Ib. 1176).*

Како су том приликом аустријски Срби својски притекли у помоћ патријарху Мојсеју и својој Патријаршији, расправио сам у свом ранијем раду „Пећки патријарси и карловачки митрополити у XVIII веку“, штампаном у „Гласнику Историског друштва“ IV, 1, стр. 27 и даље.

Рад. М. Грујић

## МИНИАТУРА И ПОТПИС НА ПОВЕЉИ ДЕСПОТА ЂУРЂА ЕСФИГМЕНУ 1429 ГОД.

У XI књ. Гласника штампан је детаљан опис минијатуре породице деспота Ђурђа. Чланак су потписали архит. П. Поповић и инж. С. Смирнов. Уз тај опис, као прилог, дата је цела повеља у боји по копији минијатуре, коју је у Есфигмену израдио сликар Г. Дикиј и по копији саме повеље, коју је са увеличаног фотографског снимка учинио Г. Шојлевић, сликар Музеја Јужне Србије.

Опис минијатуре и повеље предао је уредништву Г. Смирнов заједно са фотографијама. — Упоређујући добијени опис минијатуре са њеним фотографским снимком оригинала у Есфигмену, уреднику је одмах, између осталог, и то пало у очи да у опису није тачно означен материјал на коме је рађена минијатура; у опису је писало да је рађена на „*пергаменту*“, а фотографија *минијатуре* са оригинала показује *све особине харџије*. Стога је уредник упозорио Г. Смирнова на ту неслагласност и Г. Смирнов је одмах позвао сликара Г. Диког, — који је у својим рукама неколико дана држао оригинал копирајући минијатуру, — да се изјасни на каквом је материјалу она рађена. И Г. Дикиј сместа је одговорио „на *харџији*“, и тиме потврдио претпоставку уредникову. Ето, на основу те потврде, са знањем супотписника описа Г. Смирнова, учињена је исправка у опису Г. Поповића и Г. Смирнова, коју тако, у најмању руку, да кажем нелојално пребацује Г. Поповић уредништву Гласника у Прилозима за књижевност... XIII, 208 (4) и д.

Међутим, већ на основу пажљивог проматрања фотографских снимака оригинала, добија се и даљи утисак: да ова повеља, са минијатуром, првобитно није ни била једна целина, јер изгледа да је минијатура сликана посебно на једном материјалу, а повеља писана на другом и тек доцније оба та дела састављена су у једну целину на тај начин што су, у свој дужини и ширини, подлепљени једним платном; али се о томе не може ништа дефинитивно рећи пре него што се види оригинал и на њему провере опажања добијена по фотографијама, пошто Г. Поповић, описујући повељу у Есфигмену, ни на ту важну околност није обратио довољно пажње.

Разуме се да је уредништво, када је утврдило једну такву нетачност у опису, морало још пажљивије проверавати, не само цео опис минијатуре него нарочито и препис текста повеље, при чему се на сваком кораку уверавало како је акрибија уопште, а нарочито код читања старих српских текстова, слаба страна Г. Поповића. — У осталом, о томе се и свако други може лако уверити. Треба напр. само да прочита чланак „*Najstariji opis u srpskoj istoriji o palasku skrovišta blaga*“, под истим потписом Пере Поповића и С. Смирнова, — у часопису „Нумизматичар“, који је недавно изашао, — и упореди преписе кратких текстова старих српских натписа у том чланку са истим натписима на приложеној табlici слика у боји и на фототипији у тексту, где, напр., у једном натпису (први на стр. 9) од само *четири речи* има *три грешке*, итд.

У најмању руку слична слабост, — ако и шта друго није било посреди, — руководила је Г. Поповића, да назове чак „фалсификатом“ тачно репродуковани потпис деспота Ђурђа по копији сликара Шојлевића, који је са ретком прецизношћу настојао, и у главном успео, да да што вернију слику и писаног дела повеље са свима њеним палеографским особинама, појачавајући при том, у својој копији, само избледеле црте црвеним мастилом писаних уплетених слова потписа, да би се речи у репродукцији могле читати. То, у осталом и лаици могу опазити одмах чим пажљиво упореде цртеж слова Шојлевићеве тобожње прераде потписа деспота Ђурђа и Г. Поповићеве копије, на стр. 212 „Прилога“, са фототипијом по оригиналном снимку — на супротној страни. Али ваља нагласити, да је Г. Поповић и ту, нећу да испитујем зашто, *нетачно репродуковао* потпуно јасан Шојлевићев цртеж деспотова потписа, уносећи напр. у средњу вертикалну црту слова **М**, у првој уплетеној речи потписа — *Милостію* — слово л, — што је урадио и у својој гу приложеној нетачној копији, — место слова ї, као што је то Г. Шојлевић тачно дао, пажљиво трагајући лупом за свима остацима црта појединих слова (Срав. Шојлевићев цртеж потписа на прилогу у боји у „Гласнику“ XI, иза стр. 110, са цртежима Г. Поповића и фототипијом у „Прилозима“ XIII, стр. 212 и прилог).

Рад. М. Грујић